

***BUURTVERVLECHTING,
OVER DE SOCIALE PARTICIPATIE VAN MENSEN MET
EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING EN
PSYCHIATRISCHE PROBLEMATIEK.***

MET DANK AAN EN DEELS GEBASEERD OP:

- *Stichting Welzijn Middelburg*
en *Stichting Arduin*
- Prof. dr. Jos van Loon
- Sven Cole
- Nele Van Hecke
- *University College Roosevelt*
 - Prof. Dr. Elisabeth Wiese
 - Prof. Dr. Sofie Lovens
 - Dr. Anja Visser
- *Fonds NutsOhra*



ARDUIN
voor mensen door mensen

SWM

INLEIDING

- Verhoogde prevalentie van gedragsproblemen en geestelijke gezondheidsproblemen bij personen met een verstandelijke beperking (zie bvb. Emerson et al., 2001; Withaker & Read, 2006, Barron et al., 2013)
- Belangrijke rol voor emotionele ontwikkeling, naast andere factoren (somatisch, psychiatrisch, cognitief, sociaal, ...) (Dosen, 2013, Elstner et al., 2016).
- Belang van een integratieve benadering (zie bvb. Dosen, 2007).

PARTICIPATIE/SOCIALE INCLUSIE

“... something worth working for” (O’Brien, 1989)

- Ook relevant voor personen met verstandelijke beperking en bijkomende geestelijke gezondheidsproblemen
- Maar nog heel wat “onbeantwoorde” vragen met betrekking tot conceptualisering, assessment, begeleiding, ondersteuning, implementatie, ... (zie bvb. Bigby & Wiesel, 2015; Simpican et al., 2015)

HOE SOCIALE INCLUSIE DEFINIËREN ?

(SOCIALE) INCLUSIE:

“*Hard to define*” (De Schauwer, 2011):

- Recht om ergens bij te horen
- Capabilities
- Gelijke kansen
- Focus op zowel in- als exclusie
- Sociale verandering

VOORBEELDEN VAN DEFINITIE'S (COBIGO ET AL., 2012)

Department of Health, 2001	Enabling as many disabled young people as possible to participate in education, training or employment. Enabling people with learning disabilities to make use of mainstream services and be fully included in the local community	Social inclusion is a fluid process, not a static state
Burchardt, Le Grand & Piachaud, 2002	Largely defined in the field of disability as greater participation in community-based activities and a broader social network In the wider society, it also embraces other dimensions such as acting as consumers of goods and services or participation in economic and socially valued activities, such as employment and child-rearing Four dimensions of social inclusion: <ul style="list-style-type: none"> • Consumption: the capacity to purchase goods and services, i.e., income • Production: participation in economically or socially valuable activities such as employment, child rearing or voluntary work • Political activity: involvement in local or national decision-making through voting or membership of a campaigning organization • Social engagement with family, friends and community 	In danger of being a mere ideological rhetoric (i.e., set of ideas that forms the basis for a political way of thinking) unless seen in conjunction with the broader concept of social capital Inclusion is a policy experienced as a moral imperative for parents/carers, particularly in relation to mainstream placement which were considered inappropriate for the majority of the young people, particularly the most severely disabled The criterion to be considered socially included is acceptance of the dominant societal values and lifestyle, leading to moralistic judgements. Lack of conceptual clarity: <ul style="list-style-type: none"> • Mostly defined by its apparent opposite - social exclusion • Overlap with social capital (Putnam, 2000) • In practice, narrowly conceived as employment and independent living
Bates & Davis, 2004	Ensuring that people with learning disabilities have full and fair access to activities, social roles and relationships directly alongside non-disabled citizens	
Parr, Philo & Burns, 2004	Denotes relations and practices that people with mental health problems perceive to signify their positive involvement in and "mattering" to a local setting	
Abbott & McConkey, 2006	Meeting other people in ordinary settings and being treated similarly	
McConkey, 2007	Engage in community activities and have friends	
Bollard, 2009	Ensure people with intellectual disabilities have full and equal access to health care, social roles and relationships that are equal to their non-disabled partners	
Hall, 2009	Includes three elements: involvement in activities, maintaining reciprocal relationships and a sense of belonging	

- 1. Volledige toegang tot sociale leven
- 2. Relaties met vrienden, kennissen, familie, collega's, ...
- 3. "To belong"

Meer dan enkel fysieke aanwezigheid !!

VB VAN EEN DEFINITIE (COBIGO ET AL., 2012, P. 82)

1) a series of complex interactions between environmental factors and personal characteristics that provide opportunities to (2) access public goods and services, (3) experience valued and expected social roles of one's choosing based on his/ her age, gender and culture, (4) be recognized as a competent individual and trusted to perform social roles in the community, and (5) belonging to a social network within which one receives and contributes support.

RECENTE EVOLUTIES ROND CONCEPTUALISERING

Research in Developmental Disabilities 38 (2015) 18–29



Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Research in Developmental Disabilities



Review article

Defining social inclusion of people with intellectual and developmental disabilities: An ecological model of social networks and community participation[☆]



Stacy Clifford Simplican^{a,b}, Geraldine Leader^{c,*}, John Kosciulek^{a,b},
Michael Leahy^{a,b}

^a MSU-DOCTRID (Michigan State University – Daughters of Charity – Technology, Research Into Disability) Research Institute, Hegarty Fellow Program, Michigan State University, USA

^b Department of Counseling, Educational Psychology and Special Education, Michigan State University, USA

^c Department of Psychology, National University of Ireland, Galway, Ireland

Column 1

- Social networks with people who are not staff, family members, or other people with ID (Clement & Bigby, 2009)
- Access to public goods/services; recognized as competent; valued social role & trusted to perform social role in community, belong to social network within which one receives & contributes support (Cobigo *et al.*, 2012)
- Access to activities, social roles and relationships with nondisabled citizens (Bates & Davis, 2004)
- When staff members develop links between PWID and community (Duggan & Linehan, 2013)
- Socially integrated supportive relationships in the community that further economic & social participation (Forrester-Jones *et al.*, 2006)
- Accepted as individual beyond disability; significant & reciprocal relationships; involvement in activities; employed; appropriate living accommodations; formal and informal supports (Hall, 2009)
- Interaction with others and access to community facilities (McConkey, 2009)
- Live in community in own home, access to activities, employed (Power, 2013a)

Column 2



Column 3

- Happiness, self-esteem, confidence, mental health (Forrester-Jones *et al.*, 2006)
- Well-being (Johnson *et al.*, (2012)
- Adds value, respect (Johnson *et al.*, 2009)
- Decreases negative attitudes, stereotypes, stigma, and discrimination (Johnson *et al.*, 2009; Mahar *et al.*, 2013; Power, 2013a)
- Promotes uniqueness and decision-making capacity (Johnson *et al.*, 2009)
- Improves lives (Mahar *et al.*, 2009)
- Enables PWIDs to contribute to society (Overmars-Marx *et al.*, 2014)
- Combats social exclusion (McConkey & Collins 2009; Mahar *et al.*, 2013)
- Combats poverty, unemployment, poor access to healthcare (Power, 2013a)
- Enhances community safety and protects against abuse (Power, 2013a; Quinn & Doyle, 2012)
- Complies with UNCRPD & national policies (Cobigo *et al.*, 2012; Duggan & Linehan, 2013; Mahar *et al.*, 2013; Martin *et al.*, 2011; Overmars-Marx *et al.*, 2014; Power, 2013a; Quinn & Doyle, 2012)
- Fulfils PWIDs self-reported desires (McConkey, 2009)

“Our model of social inclusion, shown in Fig. 2, focuses on two domains – interpersonal relationships and community participation. (...) both are necessary for social inclusion. These two domains should overlap and mutually support one another, which our model captures by the circulating arrows that course through both domains.

Unlike expansive definitions of social inclusion, our model separates the definition of social inclusion from the processes that may produce social inclusion as well as the subjective feelings that may result from inclusion.”

(Simplican et al., p. 22)

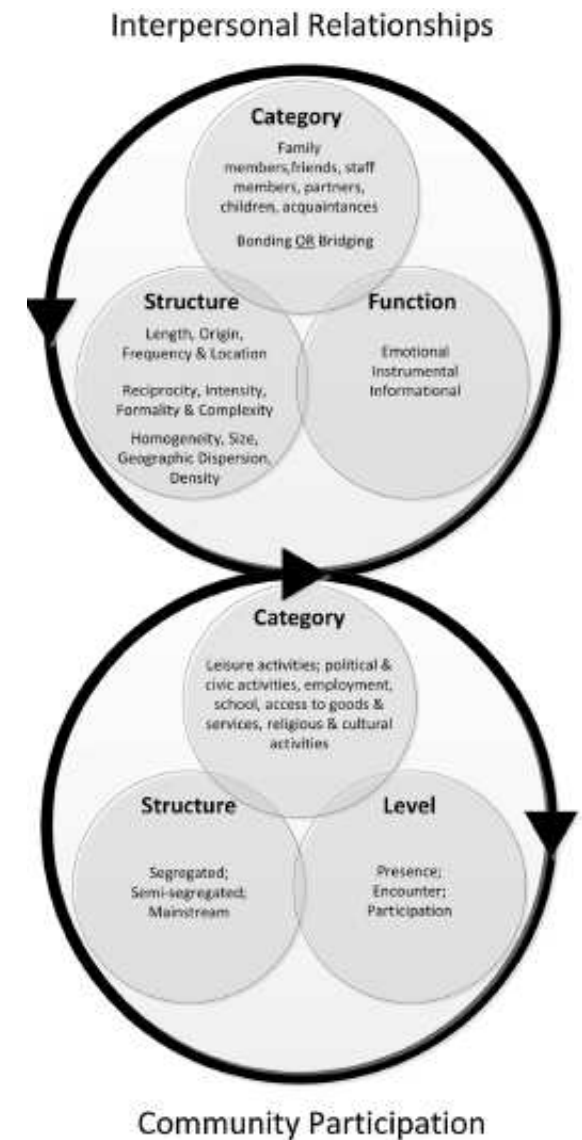
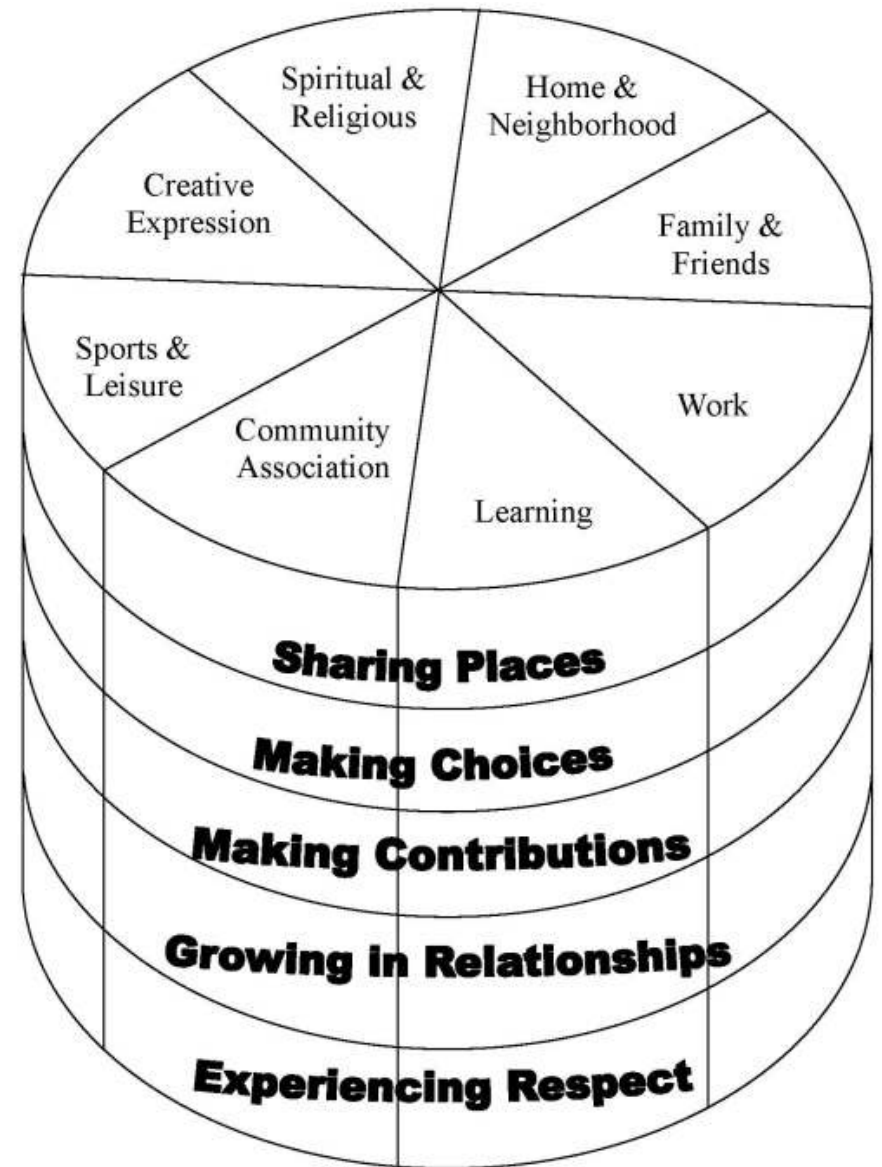


Fig. 2. A model of social inclusion.

WAAR WILLEN WE HEEN ?

“The five accomplishments”

(O’Brien, 1989)



ONDERSTEUNINGSMODEL (AAIDD)

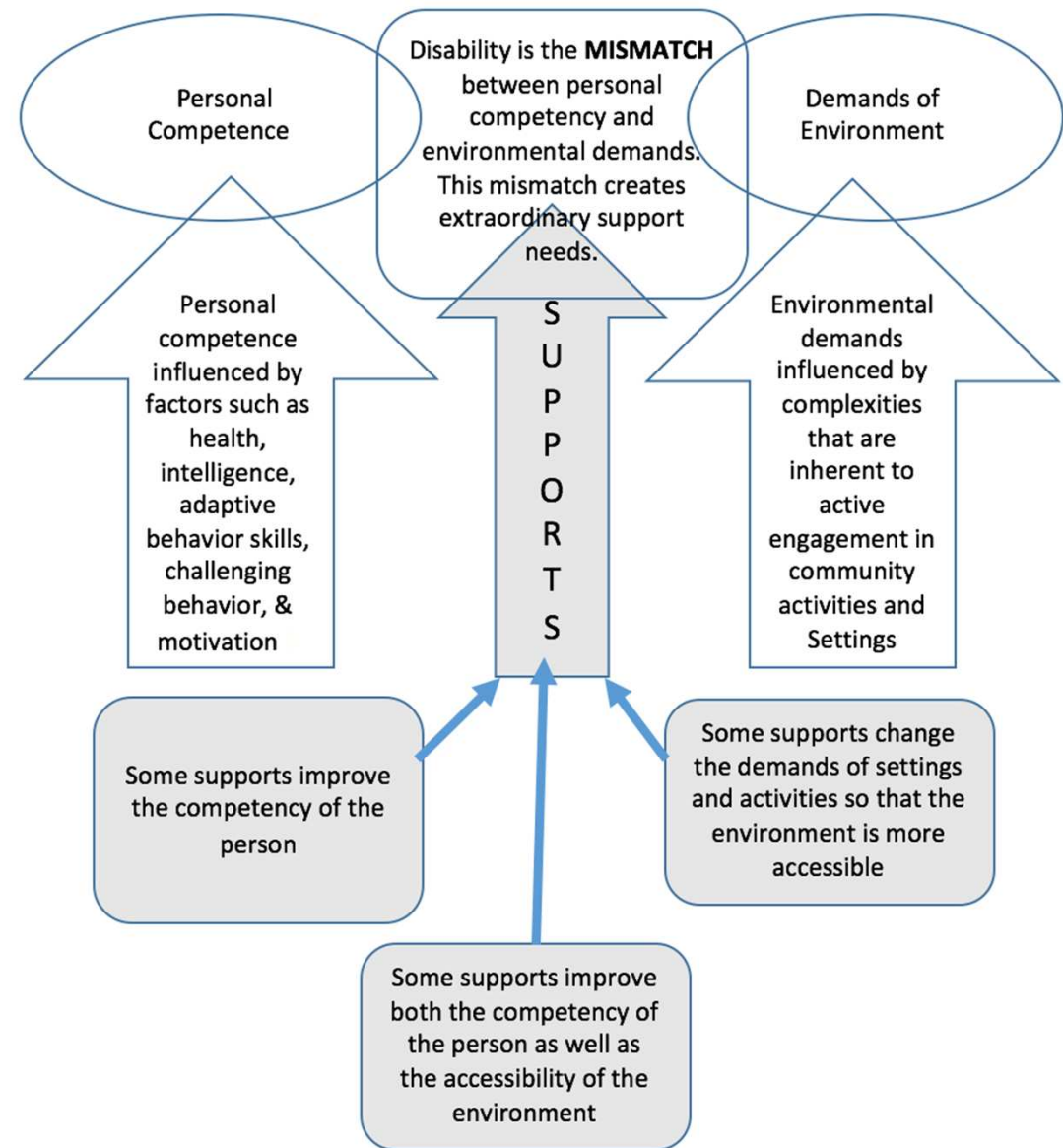
- Verstandelijke beperking is meer dan een persoonskenmerk – sociaal-ecologische visie
- Belang van de context !
- Ondersteuning (“support”) als centraal concept

Frank and Ernest



The support paradigm

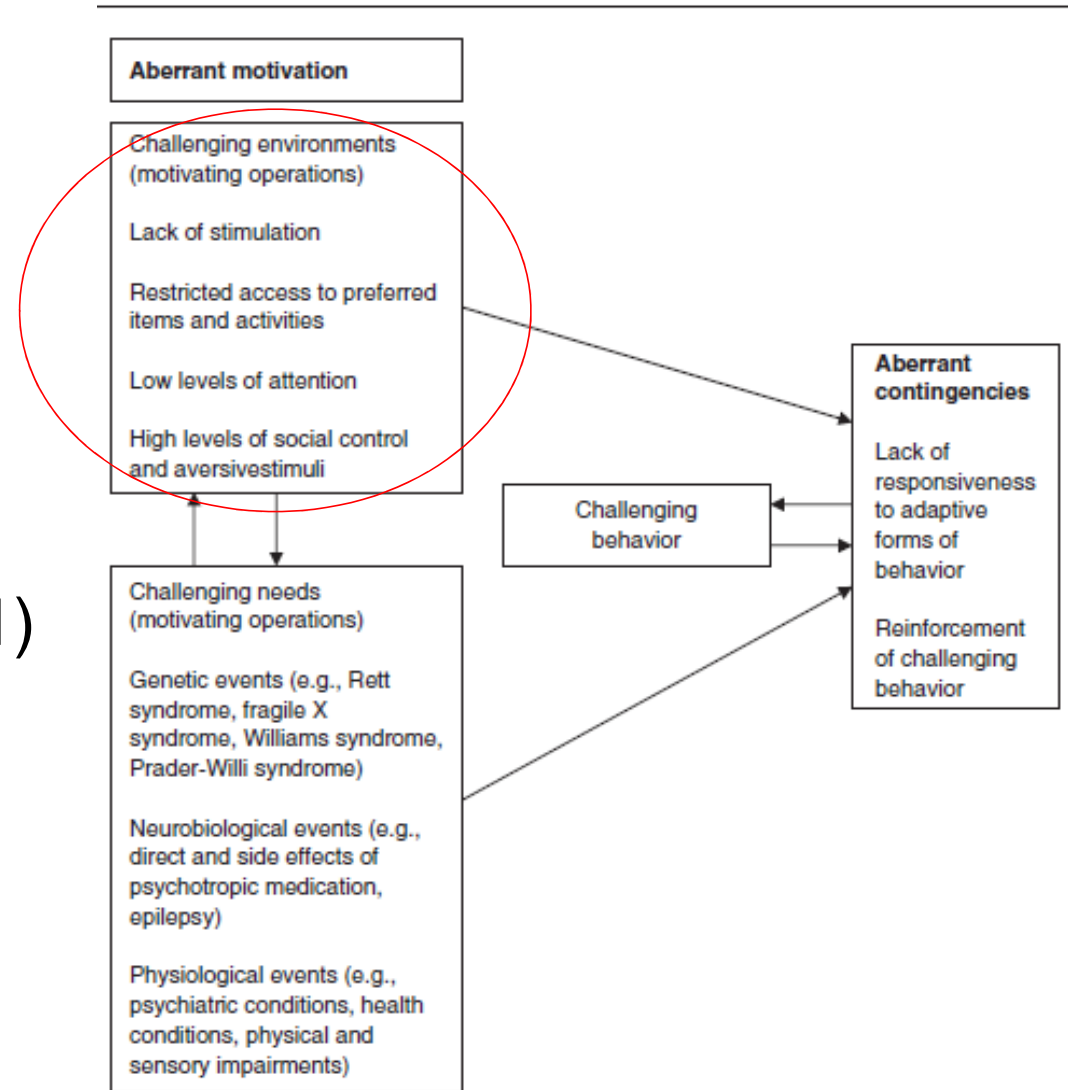
Thompson, 2016



Integrative model of 'challenging behaviour

(Langthorne et al., 2007, p. 481)

An Integrative Model of Challenging Behavior




SOCIALE INCLUSIE VAN PERSONEN MET VB EN GGZ-PROBLEMEN

- “Dubbel obstakel” (verstandelijke beperking en GGZ-problemen)
- Er zijn weinig studies die ingaan op sociale inclusie bij personen met VB én GGZ-problemen
- Er zijn verschillende ingangen (cf. definitie) – vaak gefocust op sociale participatie, maar vaak zonder aandacht voor aspecten als werk, opleiding + ... wat **betekent het voor de mensen zelf** ?

(Bigby, 2012; Morisse et al., 2013; Murphy, 2009)

ENKELE VASTSTELLINGEN

- Inclusie vetrekt van twee kanten (Overmars-Marx et al., 2013) – “*push & pull*” (Bryssinck et al. 2015) en ‘social capital’ (Bourdieu / Overmars-Marx et al., 2013)
- Sociale inclusie botst met ‘essentialisme’ – het reduceren van een persoon tot één kenmerk (VB en/of GGZ-problemen) -> verbondenheid van autonomie en interdependentie gaat voorbij aan te eenvoudige dichotomieën (cf. Van Houten, 2008, p. 47)
- Empowerment en het belang van relaties– **ecologisch perspectief** (Cobigo et al., 2012; Bryssinck et al., 2015:  Simplican, 2015)

ENKELE VASTSTELLINGEN (2)

- Spanning tussen inclusie als “*moral imperative*’ / ideologie versus **inclusie als dialoog**” (Cobigo et al., 2012); het recht om anders te zijn (Bryssinck et al., 2015); het empoweren van de samenleving om anders naar VB te kijken (Clegg et al., 2008); het belang om “to stay passionate and in ‘the political’” (cf. Mouffe in Simplican & Leader, 2015).
- Het concept “**gastvrijheid**” (cf. Bryssinck, Derrida, Kal) – belang van gastvrije niches
- Het belang van “**places**” voor “inclusie” (cf. mainstream, inclusionary, and convivial places) (Wiesel & Bigby, 2016)
- Mogelijke benaderingen: “Kwartiermaken” en “**Buurtvervlechting**”

BUURTVERVLECHTING (PROJECT BUURTVERVLECHTING TORHOUT, VLAANDEREN)

- Het inzetten van individuele talenten van mensen om zo te werken aan een **warme en inclusieve** samenleving
- Doel: het creëren, uitbreiden en versterken van netwerken rond de cliënt, vertrekkend vanuit **capaciteiten**



ONDERZOEK NAAR BUURTVERVLECHTING

“Onderzoek naar de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van een project gericht op de inclusie van personen met een verstandelijke beperking en bijkomende psychische problemen”

Een samenwerkingsinitiatief tussen Stichting Welzijn Middelburg en Stichting Arduin met de steun van Fonds NutsOhra



DOELSTELLINGEN PROJECT

Het project 'Niet zonder jou!' had primair tot doel de kwaliteit van het bestaan van mensen met een ondersteuningsbehoefte ten gevolge van een verstandelijke beperking en psychische problematiek te bevorderen door hun participatie in de buurt en bredere samenleving te vergroten. Hiertoe werden vrijwilligers aangetrokken die de functie als 'buurtmakelaar' zouden vervullen en de verbinding leggen tussen individuele cliënten en buurtbewoners.

DOELSTELLINGEN ONDERZOEK

1. In kaart brengen van de wetenschappelijke stand van zaken inzake de bevordering van inclusie van cliënten met een verstandelijke beperking en bijkomende psychische problemen.
2. Evaluatie van de opstart en de implementatie van een methodiek van buurtvervlochtening
3. De mate nagaan waarin het project een invloed heeft op de kwaliteit van bestaan van de cliënten

Binnen het project 'Niet Zonder Jou!' is een buurtmakelaar een buurtbewoner die op vrijwillige basis en vanuit eigen levenservaring en persoonlijkheid contact tracht te maken met buurtbewoners, waaronder cliënten. Buurtmakelaars gaan op zoek naar verbindende "elementen", gemeenschappelijke interesses tussen cliënten en hun buren, naar mogelijkheden en kansen die zich aandienen in de buurt met het oog op een betere buurtcohesie en -participatie. Vanuit deze gemeenschappelijke interesses kunnen ontmoetingen tussen cliënt en buur gerealiseerd worden. De buurtmakelaar wordt op die manier een bekend en vertrouwd gezicht in de buurt. Buurtbewoners kunnen bij hem terecht wanneer ze willen werken aan een betere buurtcohesie. Dankzij deze persoonlijke benadering, leert de buurtmakelaar de mensen écht kennen. De buurtmakelaar woont bij voorkeur ook zelf in de buurt waar hij actief zou zijn.

RESULTATEN EVALUATIE IMPLEMENTATIE

- Aanwerving, training en ondersteuning van buurtmakelaars (cf. Bigby & Wiesel, p. 2015)
- Bekendmaking project
- Het belang van werkoverleg
- Gezamenlijke gedragenheid
- Het realiseren van buurtverbindende ontmoetingen
- Tijd, middelen en stabiliteit

INVLOED OP KWALITEIT VAN BESTAAN (N=13)

	Persoonlijke relaties		Sociale Inclusie		Rechten		Totale POS-score	
	Pre	Post	Pre	Post	Pre	Post	Pre	Post
Gemiddelde	13,5	14,5	10,4	11,5	15,5	15,2	112	117,3
Mediaan	14	16	10	11	16	15	113	117

CLIËNTEN AAN HET WOORD

- *“Vroeger had ik één vriend en een stempel omdat ik in deze straat woon. Nu ben ik blij met het contact dat ik heb met J & J.”*
- *“Ik kende alleen maar gebruikers. Niet-gebruikers ken ik niet. Nu ben ik met iemand uit het dorp gaan vissen. Die heb ik leren kennen op de barbecue.”*
- *“Dank zij de makelaars heb ik nu best veel contact en heb ik er twee vrienden bij. Ook via de andere cliënten leer je mensen kennen. Mensen uit de buurt doen dingen voor mij en ik help hen. Ze regelen leuke dingen voor mij.”*

IMPLICATIES

- Belang van **wederkerigheid** (“reciprocity”) maar gekenmerkt door mogelijke moeilijkheden én mogelijkheden (Bredewold, 2016; Callus, 2017)
- Rol van “**oppervlakkige en afgebakende ontmoeting**” (zie bvb. ook Keith et al., 2015):

“Contacts between different groups in an urban environment can lead to moments of conviviality, where people briefly acknowledge each other’s existence and feel recognised, as Wiesel, Bigby and Carling-Jenkins (2013) have shown.” (..)

IMPLICATIONS

“(..) In addition, our study has shown that positive contacts between residents with and without disabilities are often characterised by built-in boundaries. (...)

Boundaries can also be engineered in places specifically created for people with and without disabilities where both parties have a fixed role, for example one party minding the animals and the other party visiting the children’s farm with children or grandchildren.

Fixed roles and structures do not demand the social reflexivity that people with disabilities often do not have.”

(Bredewold et al., 2016b, p. 3384)